

УДК 37.001.76

Жуковський В. В., ст. викладач, Федорчук Н. А., ст. викладач
(Національний університет водного господарства та природокористування,
м. Рівне)

ІНФОРМАЦІЙНА СИСТЕМА ВІКІПЕДІЯ В КОНТЕКСТІ НАПИСАННЯ РЕФЕРАТІВ

***Анотація.** У статті досліджено альтернативно-інноваційний підхід до написання рефератів, що полягає у використанні інформаційної системи Вікіпедії.*

***Ключові слова:** стаття, реферат, Вікіпедія, інформаційні технології.*

***Аннотация.** В статье исследуется альтернативно-инновационный подход к написанию рефератов, который заключается в использовании информационной системы Википедии.*

***Ключевые слова:** статья, реферат, Википедия, информационные технологии.*

***Annotation.** The alternative and innovative approach to essay writing, which implies the use the Wikipedia information system, is investigated in the article.*

***Key words:** article, essay, Wikipedia, information technology.*

Однією з сучасних тенденцій в освітній практиці є використання інформаційних технологій. Це забезпечує удосконалення навчально-виховного процесу, доступність та ефективність освіти, підготовку молодого покоління до життєдіяльності в сучасному суспільстві, формуванні інформаційної культури. Під визначенням «інформаційні технології» розуміють системи збору, накопичення, зберігання, пошуку, обробки та подання інформації [1].

Вікіпедія представляє собою відкриту інформаційну систему для обробки статей енциклопедичного змісту. Вона виникла 15 січня 2001 року як англomовний проект для створення онлайн-енциклопедії, який набув значної популярності серед користувачів мережі. Пізніше з'явилися розділи Вікіпедії іншими мовами, зокрема українською. На сьогодні кількість статей в англomовній Вікіпедії перевищує 2300000 одиниць, а кількість статей у всій Вікіпедії – більше 10000000. За англійською Вікіпедією йдуть німецька (728 000) та французька (639 000) [2].

Українська Вікіпедія, за підсумками березня 2013-го, стала першою в світі за темпами зростання популярності серед найбільших Вікіпедій. Крім того, було досягнуто ще один рекорд – вперше за показником кількості

переглянутих сторінок українська онлайн-енциклопедія вийшла на 18 місце серед 285 світових Вікіпедій різними мовами. За кількістю статей (понад 438 тис.) українська Вікіпедія перебуває зараз на 14 місці в світі. Щодня в ній створюється близько 200 нових статей і редагується близько 1000 наявних; щомісяця число зареєстрованих дописувачів зростає більш ніж на 900 [3].

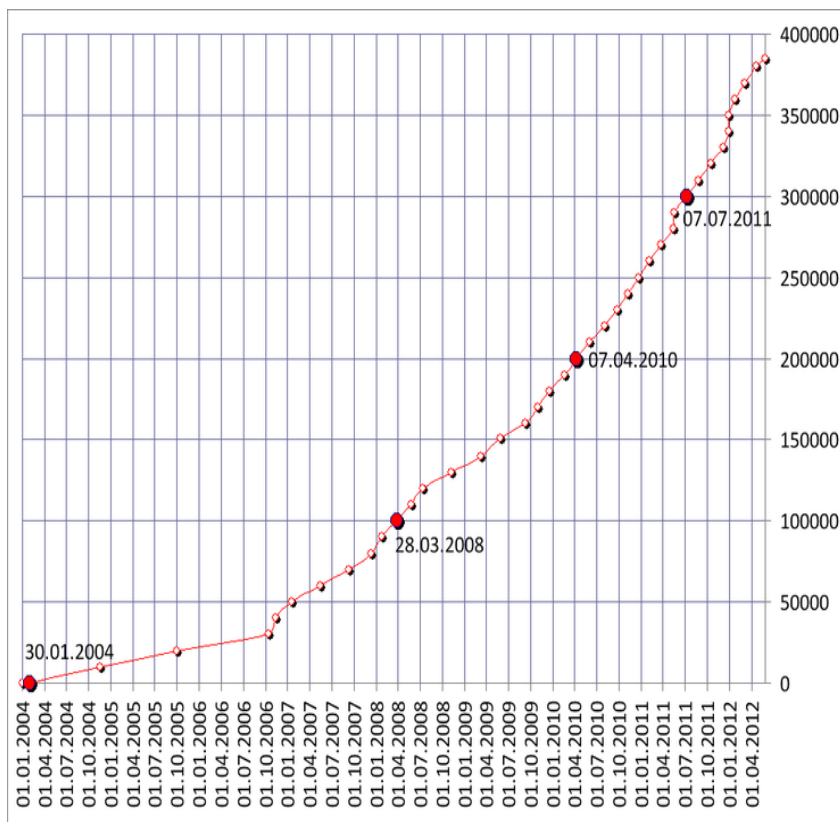

Рис. 1. Динаміка зростання кількості статей Вікіпедії

Таким чином, Вікіпедія являється не лише довідником, а й надає можливість створювати власні статті або ж редагувати вже існуючі будь-ким, хто забажає.

У навчальному процесі звичним став такий вид роботи, як написання рефератів. Реферат (від лат. «refere» – доношу, повідомляю, переказую) являє собою короткий переказ змісту наукової роботи, книги або вчення.

Зазвичай, це робота, оформлена у письмовій формі і зроблена на основі критичного огляду відповідних джерел інформації (наукових праць, літератури по темі, тощо). Реферат – найпростіша форма самостійної письмової учнівської або студентської роботи. У рефераті не потрібно наявності ні великого фактичного матеріалу, ні глибокого аналізу, ні фундаментальних висновків. Його можна назвати поверхневою роботою, що стосується лише однієї досить вузької теми і визначає основні загальноприйняті точки зору на дану тему.

Вчителі шкіл, викладачі вищих навчальних закладів часто використовують написання рефератів для закріплення та структуризації знань за підсумками певного курсу у формі звітності. Ще років 10-20 тому при написанні рефератів учні і студенти зазвичай використовували «паперові» бібліотечні фонди.

На сьогодні все більш популярними стають інтернет-джерела. Однак, стрімкий розвиток Інтернету призвів до активного розповсюдження вже готових рефератів з різних галузей знань. У цій ситуації досить часто учні та студенти механічно копіюють знайдену інформацію, не читаючи увесь зміст матеріалу, що є в роботі. Написання таких рефератів не приносить навчальної користі і, зрештою, призводить до погіршення якості освіти.

Разом з тим, пошукові системи при пошуку необхідного матеріалу, зазвичай, дають посилання на статті Вікіпедії, які дуже часто використовуються як базовий матеріал. Проте не все, що шукаєш, висвітлено у Вікіпедії в повному обсязі або ж подано українською мовою. Таким чином, поповнення Вікіпедії новими статтями є актуальною та важливою потребою для українського суспільства і в даній ситуації значно продуктивніше давати завдання учням та студентам розробити якусь тему у Вікіпедії чи поліпшити вже існуючу статтю, ніж задавати писати реферати.

Переваг написання статті у Вікіпедії над традиційним рефератом досить багато, а саме:

Самостійна робота:

– традиційний реферат на одну і ту ж тему може бути написаний багатьма студентами (учнями), а стаття у Вікіпедії не може бути створена двічі;

– спільнота Вікіпедії (користувачі, адміністратори) слідкують за вмістом статей та відсутністю плагіату;

– Вікіпедія вимагає енциклопедичного стилю статей - лаконічного, без «води», орієнтованого на факти та нейтральну точку зору. Всі факти мусять посилатися на авторитетні джерела. Тому, користувачі, які опанують засади написання статей у Вікіпедії, вмітуть розрізняти факти від оцінок, стисло викладати і структурувати інформацію, давати визначення понять.

Мотивація:

– статтю у Вікіпедії бачитимуть тисячі людей протягом багатьох років на відміну від традиційного реферату, який перевіряє лише викладач. Це також приносить суспільну користь і є додатковим стимулом;

– студенти (учні) відчують, що інші люди будуть спиратися на їхню працю, тому можуть продовжувати доопрацьовувати статтю після того, як завдання закінчилося.

Використання сучасних інформаційних технологій:

– не потрібно роздруковувати реферат та нести на перевірку – результати роботи стають доступні відразу після збереження. Цим самим досягається економія паперових носіїв;

– викладач може подивитися історію редагувань, їхній час, кількісно виміряти новостворену інформацію та внести свої зауваження через зручний інтерфейс панелі керування Вікіпедії;

– дописувачі Вікіпедії мають змогу активно спілкуватися між собою. Редактори підказують новачкам, заохочують їх, вказують на недоліки. Існує спеціальний етикет мережевого спілкування в онлайн-енциклопедії. Це розвиває комунікативні навички та вчить працювати в команді;

– статті у Вікіпедії вимагають спеціальної технічної розмітки (Вікірозмітка). Тому її опанування може бути додатковим пунктом в резюме молодого спеціаліста технічного профілю.

Розвиток української Вікіпедії:

– розвиток української Вікіпедії сприяє популяризації наукових знань в українському суспільстві та розвитку української мови й культури.

Серед ключових аспектів при написанні статті можна виділити наступні:

1. Постановка задачі. Викладач, який вирішив дати завдання студенту по написанню статті, повинен визначити рівень знань студента і вибрати оптимальне для нього навантаження. Найпоширеніше – це написання нової статті з посиланням на вже існуючі джерела. Для студентів-філологів може бути корисним переклад статей з мови, яку вони вивчають, на українську. Для дизайнерів або тих, чия діяльність пов'язана із графікою – пошук та адаптація ілюстрацій чи фото до вже наявних статей.

2. Підготовка до роботи. Для того, щоб нові дописувачі якнайшвидше освоїлися в комунікаційному вікі-середовищі та відчували відповідальність за результат своєї роботи, бажано виконати наступні дії: створити власну сторінку та завантажити фотографію в сховище, написати декілька речень про себе; вибрати довільну існуючу статтю і в її обговореннях запропонувати ще одне актуальне джерело, внести зміни. Бажано, щоб ці легкі завдання були виконані перед початком основної роботи. Це зробить подальшу роботу більш комфортною.

3. *Вибір теми статті.* Формулювання переліку тем, на які необхідно написати статті, вже є хорошим завданням саме по собі. Зазвичай, викладачі створюють перелік невисвітлених питань і дають їх студентам на вибір. Можна надати можливість студентам самим пропонувати цікаві теми. Якщо студент вибирає створення нової статті, а не редагування вже існуючої, то потрібно впевнитись у його знаннях основних правил написання статей у Вікіпедії, а також актуальності висвітлення даного питання. Також можна знайти статті, помічені як «stub» чи «start». Вони зазвичай містять мало інформації і шляхи їх подальшого доповнення можна побачити на сторінці обговорення даної статті. Перш ніж приступити до роботи, варто також пошукати статті зі схожими назвами – часто трапляється, що інформація вже висвітлена, але під іншою назвою.

Не слід обирати дуже загальну тему (наприклад, «мережі», «алгоритми») або доповнювати статтю, яка відмічена рейтингом як «Featured Article». Це може бути дуже важким завданням. Також не варто вибирати дуже дискусійні теми, наприклад, «глобальне потепління», тощо. Обговорення в таких статтях переростають в цілі дискусійні битви, тоді як студентів потрібно підбадьорювати і заохочувати.

4. *Цілі навчання.* Під час роботи зі статтею студенти навчаються писати науково-популярний текст, який був би цікавий читачам. Більше того, Вікіпедія тренує відрізняти текст, базований на чітких фактах, від домислів неперевіреного автора. Внаслідок цього студент вчиться критично мислити, аналізує вже існуючі статті на предмет того, як добре вони описують певну тему, доповнює їх. Волонтери та редактори нерідко підказують, критикують. Така співпраця з іншими учасниками стимулює дописувачів, що також сприяє розвитку комунікаційних навичок та привчає до роботи в команді.

5. *Типова структура статті.* Вікіпедія характеризується чіткою і зрозумілою структурою, енциклопедичним стилем та активною спільнотою користувачів. Це все зумовило її популярність. Тому дуже важливим є дотримання основних правил оформлення статті. Приклад типової статті зображено на рис. 2.

Основна секція містить загальні положення, які описуються в статті. Вона повинна бути без заголовку і в першому реченні охарактеризувати тему. Багато статей містять інформаційний блок, що описує ключові моменти теми. Його найпростіше створити простим копіюванням коду з іншої статті з подальшою підстановкою відповідних фактів.

Тіло статті містить всю вичерпну інформацію по темі згідно змісту, який формується автоматично. Оптимальним об'ємом для середньостатистичної статті є розмір в 3000-5000 байт (символів). Статті, які мають більший розмір, в основному, не сприймаються читачами.

Linux

Ця стаття про операційні системи на основі ядра Лінукс. Для отримання інформації про саме ядро, читайте статтю [ядро Linux](#)

Лінукс ([англ. Linux](#), також відомий, як **GNU/Linux**) — загальна назва **UNIX**-подібних **операційних систем** на основі **однойменного ядра**. Це один із найвидатніших прикладів розробки з відкритим кодом ([open source](#)

) та **вільного програмного забезпечення** (free software); на відміну від **власницьких** операційних систем, на кшталт **Microsoft Windows** та **MacOS X**, її вихідні коди доступні усім для використання, зміни та розповсюдження абсолютно вільно (в т.ч. безкоштовно).

Основна секція

Зміст

- [1 Історія](#)
 - [1.1 Початкова](#)
 - [1.2 Лінукс та Проект GNU](#)
- [10 Див. також](#)
- [11 Посилання](#)

Інформаційний блок

Linux	
	
Родина ОС	UNIX-подібні
Стан проекту	активний
Вебсайт	kernel.org

Рисунок

Тіло статті

Мобільність [\[ред.\]](#)

 КПК [Sharp Zaurus SL-5500](#), що працює під управлінням Лінукс

Ядро лінукс спочатку проектувалося для **мікропроцесорів Intel 80386**, однак, наразі підтримує чималу кількість комп'ютерних архітектур. Лінукс входить до списку операційних систем, котрі працюють на найбільшій кількості архітектур — від кишенькових комп'ютерів **iPAQ** на основі **ARM** до **мейнфреймів**, на кшталт **IBM System z9**. Спеціалізовані дистрибутиви розповсюджують для значно меншої кількості архітектур.

Посилання [\[ред.\]](#)

Посилання

1. [↑ Top Operating System Share Trend](#)
2. [↑ Linux Kernel Development \(звіт, квітень 2008\)](#)
3. [↑ http://lwn.net/Articles/334721/](#)

Рис. 2. Типова структура статті

Тільки власні рисунки та картини, вільні до повторного використання, можуть бути використані при написанні статті. Для цього їх потрібно завантажувати в спеціальне сховище Wikimedia, що можна зробити тільки після реєстрації дописувача і навіть не одразу, а через декілька днів.

Після основного контенту слідує секція з виносками, посиланнями на інші статті Вікіпедії, зовнішні ресурси та джерела.

б. Оцінювання роботи. Зазвичай, оформлення статті згідно вищевказаних до структури вимог в наперед визначений термін означає, що студент (учень) успішно справився з поставленим завданням і заслуговує на максимальну кількість балів. За невиконання деяких вимог стосовно структури, розміру чи оформлення викладачем може бути зменшена виділена кількість балів.

Як вже було встановлено в процесі проведених вище досліджень, українська Вікіпедія активно розвивається. Протягом останнього року ГО «Вікімедіа Україна» підписала низку меморандумів про співпрацю з вищими навчальними закладами. Зокрема, студенти відповідних спеціальностей можуть проходити в них практику, що є новим форматом співпраці студентів з Вікіпедією.

Таким чином, у сучасному інформаційному просторі технологія написання вікі-статей є актуальною задачею та альтернативним рівнем навчального виду роботи щодо написання рефератів. Одночасно з цим відбувається інтеграція новітніх інформаційно-комунікаційних технологій у навчальний процес, вплив яких важко недооцінювати.

1. Маркова М. Використання мережі інтернет у навчальному процесі студентів-філологів / М. Маркова // Вісник львівського університету. – 2010. – С. 262-267.
2. Вікіпедія. Прес-реліз. <http://uk.wikipedia.org>. [З мережі] <http://uk.wikipedia.org/wiki/Вікіпедія:Прес-реліз/100К>.
3. Українська Вікіпедія - перша в світі за темпами зростання. Українська правда. Життя. [З мережі] 08.04.2014 р. <http://life.pravda.com.ua/society/2013/04/8/125929>.
4. Program, Wikipedia Education. Instructor Basics: How to use Wikipedia as a teaching tool. Місце видання невідоме: Wikimedia Foundation.
5. Максим Короденко, Джерело літер. «Освіта України» № 31 [З мережі] <http://klasnaocinka.com.ua/ru/article/dzherelo-liter.html>.
6. Кисіль А. Використання ІКТ та можливостей мережі Інтернет у навчально-виховному процесі. Матеріали інтернет-конференції «Досвід професійного саморозвитку молодого педагога» [З мережі] http://teacher.ed-sp.net/index.php?option=com_content&view=article&id=121:2013-05-22-06-57-50&catid=3:2011-09-21-21-59-06&Itemid=5.

Рецензент: д.ф.-м.н., професор Джунь Й. В.